

kladivar

glasilo proizvajalne OZD KLADIVAR Žiri

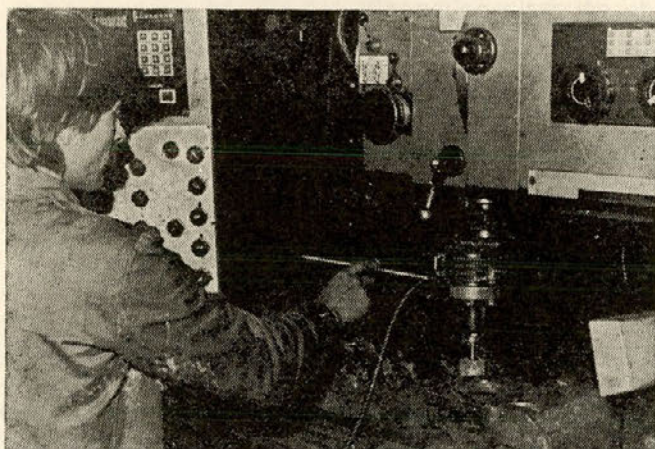

Letnik 12

Številka 4

Žiri, oktober 1982

OCENA GOSPODARJENJA V I. POLLETJU 1982

Poslovanje je v I. polletju globalno potekalo zadovoljivo, čeprav so se že kazale posledice zaostrenih pogojev gospodarjenja pri nabavi repro materiala.

Najslabše rezultate smo dosegli pri izvozu oziroma kooperaciji. Pri kooperaciji namreč ustvarjamo tudi čisti devizni priliv. Inozemskemu partnerju „Festo pneumatik“ so se naročila v letošnjem letu pri programu pnevmo komponent zelo zmanjšala, tako da nam do junija ni mogel dati definitivnih naročil za letošnje leto.

Naročila, ki smo jih dobili, pa so precej manjša kakor so bila v prejšnjem letu. To je tudi razlog za zmanjšanje obsega posla pri kooperaciji in izvozu. Novih izvoznih poslov pa v tem času še nismo uspeli organizirati.

Razgovori so vodeni s firmo Bahco, Beka et Koppel in Sauer Getriebe.

Z firmo Bahco se že dalj časa pripravlja izvoz ročnih visokotlačnih črpalk, z Beka et Koppel pripravljamo izvoz razdelilnikov masti, z firmo Sauer Getriebe pa želimo kooperirati na področju hidrostatičnih gonil. Poleg tega pripravljamo pogoje za direktno prodajo v inozemstvu, ki jo bodo vršili tehnični komercialisti pri proizvajalcih strojev in opreme.

Že v začetku letošnjega leta smo reorganizirali prodajno-finančni sektor, tako da bomo lahko vključili v zunanjo prodajo več delavcev. V notranji prodaji imamo tri tehnične komercialiste, v zunanji prodaji pa enega. Poleg tega, da moramo kadrovsko še okrepiti zunanjo prodajo, pa je naš uspeh odvisen od volje in naporov vseh delovnih področij.

Glede na to, da ne dosegamo izvoznih ciljev in smo morali napraviti rebalans letošnjega izvoznega pla-

na navzdol, ni smotno, da zato zmanjšujemo plan izvoza v srednjeročnem planu za leto 1981–1985. Storitni bomo morali vse potrebne ukrepe, da bomo dolgoročni plan dosegli.

V I. polletju smo imeli tudi precej motenj pri nabavi repromateriala. Najbolj se je zatikalo pri nabavi lak žice in kvadratnih gredicah za izdelavo elektro magnetov in hidravlični litini.

Lak žico smo morali za prvi kvartal celo uvoziti, čeprav jo naš proizvajalec FKS Svetozarevo na veliko izvaža. Za drugo polletje pa bomo dobili na domačem trgu od raznih posrednikov toliko lak žice, da jo bo potrebno en del odprodati ali stornirati.

Kvadratne gredice so uvožene iz Češke in bo dobava še naprej ostala negotova.

Hidravlično litino izdelujeta dve livarni IMP Ivančna gorica in Železarna Štore. Železarna Štore gradi novo livarno, ki bo specializirana za vlivanje hidravlične litine in bo imela dnevno kapaciteto v treh izmenah 8000 kg odlitkov za hidravliko. Nova livarna se gradi iz njihovih lastnih sredstev, pa tudi iz sredstev sovlagateljev. Sovlagatelji v livarno hidravlične litine so: ZIV, TAM, VOZILA Itas, KLADIVAR, PP Trstenik in 14. oktober Kruševac.

Z novo livarno se bo stanje pri dobavi hidravlične litine izboljšalo, vendar bo ostala šibka točka na področju izdelave orodij (kalupov) in osvajanju novih izdelkov. Železarna Štore ni dobro usposobljena za izdelavo kalupov in bo zaradi tega razvoj novih izdelkov otežen oziroma potrebno bo preveč časa za osvajanje novih izdelkov.

Problematika je tudi pri dobavi orodnega jekla za izdelavo orodjarskih zatičev. Železarna Ravne nam je odpovedala dobavo materiala od Ø 12,2 navzdol, za dimenzije navzgor pa zahteva devizno udeležbo.

Proizvodnjo zatičev bomo morali v naslednjem letu ustaviti, če ne bomo našli ustrezne rešitve – uvoz iz Češke.

Na področju repromateriala, katerega imamo za letošnje proizvodnje v glavnem dovolj, bo v naslednjem letu precej večji problem, posebno, če bodo dobavitelji vstrajali na devizni udeležbi in sovlaganju.

Značilno za poslovanje v letošnjem prvem polletju je tudi to, da smo presegle izplačano maso sredstev za OD. V gospodarskem načrtu za leto 1982 smo maso sredstev za izplačilo OD primerjali letno in ne po kvartalnih, kakor se vrši kontrola izplačanih OD v letošnjem letu.

V prvem kvartalu leta 1981 smo imeli zelo nizke OD v povprečju 8.660,00 din, do konca leta smo z postopnim povečevanjem prišli na povprečje za celo leto 1981 na 10.477,62 din. Poleg tega smo imeli v letošnjem I. polletju zaposlenih 20 delavcev več, kakor v lanskem I. polletju.

Do konca leta bomo OD vskladili z resolucijo, tako da po zaključnem računu za leto 1982 ne bomo kršili resolucijskih okvirov.

Na investicijskem področju smo dosegli odobritev investicije za razvojno inovacijski projekt „Naprave za avtomatizacijo strege“. V II. polletju bomo pričeli z izvajanjem investicije. Izvajanje investicije bo potekalo do vključno leta 1984.

Investicija za izgradnjo proizvodnih prostorov v Zg. Ščavnici pa ni dobila zelene luči. Inštitut pri LB, ki daje strokovno mnenje o predvidenih investicijah, je za našo investicijo dal naslednje mnenje, citirano: Načrtovana proizvodnja se po dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981–85 uvršča med projekte, ki temeljijo na domačem znanju in so tehnološka osnova za prestrukturiranje gospodarstva.

DOKUMENTI ZA 10. KONGRES ZSS

Janez Kosmač nas bo zastopal na kongresu

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je 11. maja letos sprejel osnutek poročila Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o delu ZSS med 9. in 10. kongresom.

V nadaljevanju so iz osnutka poročila povzeta tista poglavja, ki bo bistvenega pomena za nadaljnje delo naše OO ZSS.

Po 9. kongresu ZSS in 8. kongresu ZSJ je ZSS nadaljevala s prizadevanji za uveljavitev delavcev pri odločanju o vseh vprašanih družbenoekonomskih in političnega razmerja. Nadaljevala je s krepitvijo samoupravnih socialističnih odnosov kot edina pravna možnost za nadaljnji družbeni razvoj Jugoslavije in Slovenije. ZSS je prispevala k ustvarjanju pogojev za uveljavljanje socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in odločilne vloge delavcev v združenem delu pri upravljanju z družbeno reprodukcijo ter razvijanju in poglobljanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Aktivnost je bila tudi v tem času usmerjena k skupnim ciljem: nadaljevati razvoj samoupravnih socialističnih odnosov, še bolj uveljavljati načela dobrega gospodarjenja, odločanja o pogojih in rezultatih dela ter hkrati s tem zagotavljati njihovo socialno varnost.

Skladno s temi cilji je ZSS v svoji dejavnosti upoštevala predvsem vlogo in pomen delavca kot nosilca odločanja o vseh pomembnih skupinah in splošnih zadevah ter interesih. Obenem si je prizadevala za sprejemanje in uresničevanje takih stališč, ki naj čimbolj odražajo skupne in splošne interese vseh delavcev. Hkrati je vse bolj spodbujal tudi tako delo organizacij in organov ZS, ki ni bilo zaprto v posamezne organizacije združenega dela, ampak je od-

Po dogovoru o uresničevanju srednjeročnega plana bank združenih v Ljubljansko banko – združeno banko za obdobje 1981–1985 v letu 1982 in glede na zožene materialne možnosti, pa bodo banke, združene v Ljubljansko banko, sprejemale pozitivne odločitve o investicijskih vlaganjih samo za nove naložbe v prvo prioriteto, to je izvoz nad 50%.

Predložena investicija dosega po programu samo 30% izvoza na konvertibilno področje, zato v letošnjem letu ne more dobiti bančnih sredstev za načrtovano izgradnjo.

Inštitut je obravnaval investicijo, kakor da bi bila izvozno usmerjena, namesto da bi jo ocenjeval kot investicijo, ki je usmerjena v prestrukturiranje gospodarstva, zato je zaključek za letošnjo leto negativen.

Ker smatramo, da je program mazalnikov tržno zanimiv in dejansko prispeva oziroma je usmerjen v prestrukturiranje gospodarstva, bomo z dodatnimi argumenti pri Inštitutu Ljubljanske banke poskusili doseči pozitivno mnenje.

R. B.

ražalo interese delavca – proizvajalca hkrati z njegovimi interesi, ki jih izraža kot občan, in te interese povezoval s splošnimi in skupnimi družbenimi cilji.

Krepitev vloge in položaja delavcev v družbenoekonomskih odnosih in v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja

Krepitvi in uveljavljanju v ustavi in Zakonu o združenem delu določena položaja in vloge delavcev v družbenoekonomskih odnosih in političnem sistemu socialističnega samoupravljanja je ZS namenila posebno pozornost.

Ob uresničevanju najaktualnejših nalog (stabilizirati gospodarstvo, uveljavljati sistem, zasnovan v zakonih in drugih družbenih dokumentih, krepiti kolektivno delo in odgovornost v družbi ter skrbeti za demokratizacijo v družbenem življenju in odločanju) smo v svojem delovanju poudarjali, da uresničitve teh nalog ni mogoče pričakovati, ne da bi dejansko uveljavljali takšno vlogo in položaj delavca v procesih družbene reprodukcije, da bomo sami zavestno in odgovorno usmerjali te procese in da bo delavec dejansko gospodaril s pogoji in sadovi svojega dela.

Od 16. do 18. junija 1981 so se na pobudo predsednika Tita sestali delegati delavcev iz vseh republik in pokrajin na 3. kongresu samoupravljalcev in se soglasno izrekli za nadaljevanje Titove poti – za samoupravno socialistično in neuvrščeno Jugoslavijo.

Krepitve vloge in položaja delavcev pri odločanju

Pri krepitvi položaja in vloge delavcev v odločanju je ZS usmerila svoje delovanje v razdelano in smoterno razločevanje med posameznimi oblikami odločanja delavcev: odločanje na zborih delavcev, z referendumom in z drugimi oblikami osebnega izjavljanja, prek delegatov v delavskih svetih ter prek delegacij in delegatov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnostih.

Pri opredeljevanju odločanja smo vztrajali, da morajo delavci v OZD z odločanjem postati odgovorni gospodarji svojega dela ter temeljni nosilci ustvarjanja, pridobivanja in razporejanja dohodka. Cilj teh aktivnosti je, da se dohodek, dosežen v kateri-

koli obliki združenega dela in sredstev, pridobiva le kot dohodek delavcev v temeljnih organizacijah in da o njem odločajo izključno le delavci TOZD.

Republiški svet ZSS je na podlagi opravljenih analiz in spoznanj ter ob upoštevanju usmeritev in aktivnosti drugih družbenih dejavnikov, zlasti Skupščine SRS, sprejel stališča in predloge za aktivnost organizacij ZS in njihovih organov, aktivnost delegacij in delegatov ter samih delavcev – samoupravljalcev za nadaljnji razvoj in krepitev delegatskega sistema. Oblikovala so se tudi konkretna napotila osnovnim in drugim organizacijam ZS za ustrezno uveljavitev vloge delavskih svetov v OZD ter odločanja v delavskih svetih.

V tem obdobju smo bili nenehno vključeni in smo spremljali delovanje delegatov in delegacij v delavskih svetih OZD, v SIS-ih, v krajevnih in družbenopolitičnih skupnostih na vseh ravneh ter jim pomagali pri uresničevanju njihovih delegatskih in drugih družbenih nalog. Pri tem smo zlasti skrbeli, da bi bile ustvarjene takšne razmere, v katerih bi bilo delovanje delegatov in delegacij v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela usklajeno in načrtovano in v katerih bi imeli delavci na svojih zborih in v drugih oblikah odločanja možnost celovito razpravljati o predlogih ter delegatom dejansko dajati takšna pooblastila in usmeritve, ki jim bodo omogočala usklajevati težnje in stališča z delavci v drugih TOZD oziroma skupnostih.

Posebej smo spodbujali preobrazbo različnih ostanov za delegate lažjih oblik predstavniškega odločanja v pravo odločanje delavcev prek delegatov. Boljše rezultate glede tega so dosegali zlasti v tistih temeljnih organizacijah, v katerih so delavci oblikovali samoupravne delovne skupine ter jih uveljavili kot bazo za oblikovanje stališč in smernic delegatom, kot okolje, v katerem se usklajujejo različni interesi, ki je resnično izhodišče delegatskega sistema, temelj za informiranje.

Med slabostmi v samoupravnem odločanju, s katerimi smo se spopadali, so bile zlasti pomanjkljivo ali celo nikakršno spremljanje uresničevanja sklepov posameznih organov, zlasti organov upravljanja. Še vedno ne moremo biti zadovoljni z uresničevanjem stališča, da morajo biti predlagatelji strokovnih odločitev zanje tudi odgovorni in da morajo delavci to odgovornost spremljati, jo opredeljevati in uveljavljati.

V praksi smo opazili, da se še vedno pojavljajo pomanjkljivosti pri sprejemanju samoupravnih splošnih v OZD. Te pomanjkljivosti se večinoma kažejo v slabem organiziranih razpravah in v izsiljenem sprejemanju posameznih aktov, zlasti tistih, ki opredeljujejo delitev osebnih dohodkov. Nadalje se kažejo v dokaj različnem opredeljevanju pristojnosti za sprejemanje posameznega samoupravnega splošnega

akta, ki ga ponekod sprejemajo z referendumom, druge pa na delavskih svetih.

Zlasti smo opazili, da se je čez mero razširilo sprejemanje odločitev in aktov delavcev z oblikami osebnega izjavljanja. Vzroki za to so mnogokrat tudi v neenotnih stališčih ustavnih sodišč, sodišč združenega dela in drugih ustanov glede načina sprejemanja samoupravnih splošnih aktov. V OZD se zato odločajo za tisto pot, ki se jim zdi pravno najbolj varna. Prav zato sprejemajo večino teh aktov z oblikami osebnega izjavljanja delavcev. Zaradi številnih referendumov v OZD so delavci nezainteresirani za takšne oblike odločanja. S tem najbolj demokratičnim oblikam odločanja o skupnih zadevah zmanjšujemo dejansko zakonito vrednost in pomen.

Opazili smo tudi drugačne primere. V nekaterih samoupravnih splošnih aktih, za katere je z zakonom izrecno določeno, da morajo biti sprejeti z osebnim izjavljanjem – to so na primer samoupravni splošni akti, ki opredeljujejo osnove in merila za delitev sredstev za OD in podobno – je zapisano, da jih sprejemajo na zborih delavcev ali pa celo na DS TOZD. Ob tem smo si še posebej prizadevali, da bi institut poprejšnje obravnave v praksi zaživel in da bi bil v samoupravnih splošnih aktih ustrezno opredeljen in razdelan kot postopek.

Za celovito odločanje delavcev pri usmerjanju celotne družbene reprodukcije ter obvladovanju vseh pogojev, sredstev in rezultatov njihovega dela, smo uveljavljali tudi sistem samoupravnega planiranja. Pri tem smo zlasti vztrajali, da mora biti delavcem zagotovljeno skupno planiranje razvoja temeljnih organizacij ter skladno s tem združevanje dela in sredstev, dosledno uveljavljanje ekonomske vloge TOZD v DO, določanje urejanja medsebojnih odnosov v skupnem ustvarjanju in delitvi dohodka ter uresničevanju drugih skupno določenih ciljev, funkcij in nalog pri delu v proizvodnji ter prodaji izdelkov.

Poseben pomen pri utrjevanju vloge samoupravnih organov in delegatskih odnosov v OZD smo dajali tudi opredeljevanju in praktičnemu uveljavljanju položaja in odgovornosti individualnih in kolegijskih poslovodnih organov v OZD. O tem smo izoblikovali in sprejeli stališča ter napotila delavcem, v katerih smo posebej opredelili tudi vlogo sindikatov pri izboru delavcev ob razpisih prostih del oziroma nalog poslovodnih organov v OZD.

Ob tem ugotavljamo, da je med delavci, ki opravljajo dela oziroma naloge teh organov, vse več takšnih, ki svoje vloge ne vidijo le v organiziranju poslovanja ter v organizaciji dela posamezne OZD, pač pa tudi v spodbujajnu razvoja samaupravljanja, saj je to ključ za napredek. S skupnimi močmi je namreč lažje učinkovito urejati mnoge stvari.

Se nadaljuje

OB 21. SEPTEMBRU

Dne 21. septembra bo minilo že 33 let, odkar je bila ustanovljena naša DO.

Ob ustanovitvi je takratna obrtna delavnica zaposlovala vsega tri kvalificirane delavce. Ukvarjali pa so se s kleparstvom, popravilom koles, motorjev in avtomobilov.

Leta 1956 je podjetje dobilo sedanji naziv „Kladi-var“, v začetku šestdesetih let pa tudi proizvodne prostore pri Gantarju v Novi vasi. Tedaj so izdelovali šestila, od leta 1963 pa tudi indikatorje nape-

tosti, katerih proizvodnja poteka še danes.

Važna prelomnica je nastopila, ko smo se preusmerili na izdelavo elementov za malo avtomatizacijo, t.j. vibracijskih dodajalnikov in elektromagnetov in sicer na pobudo našega rojaka Antona Kolenca. Naslednji pomemben korak pa je bil osvojitve proizvodnje hidravličnih komponent, tako da je perspektiven proizvodni program omogočil ugodne kredite in adaptacije bivših hlevov.

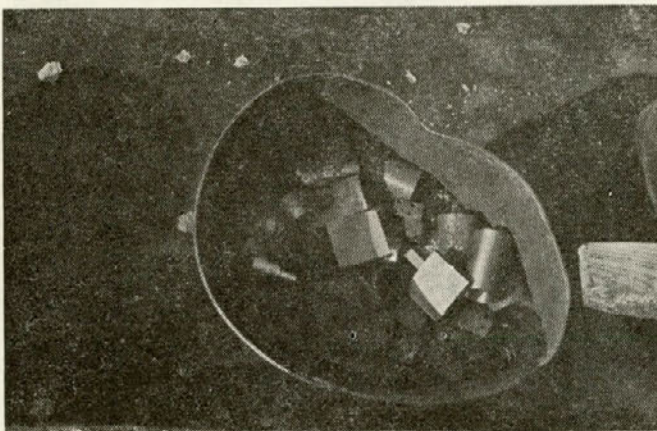
Kladivar je član SOZD ZPS že vse od ustanovitve

leta 1974. Sodobna proizvodna hala je bila odprta leta 1977, vendar je danes že premajhna in že mislimo na razširitev proizvodnih prostorov. Tudi proizvodni program se iz dneva v dan izpopolnjuje.

Letošnje leto prav tako lahko smatramo za važen mejnik, saj je bil potrjen važen razvojno inovacijski projekt „Naprave za avtomatizacijo strege“. Omenjeni projekt zajema 6 med seboj povezanih komponent. Vibracijskim dodajalnikom in stresalnikom sledijo tehtalne in številne naprave, tu pa so tudi avtomatski vijačniki in strežne naprave. Osnovni namen vseh teh naprav je avtomatizacija proizvodnje, povečanje produktivnosti in osvoboditve človeka od monotonega dela, običajno še v škodljivem okolju.

KVALITETA IZDELKOV

Razni strokovnjaki s tega področja postavljajo različne definicije za pojem kvalitete. Svetovno znani ameriški strokovnjak dr. J.M. Juran pravi, da pomeni izraz kvaliteta sposobnost izdelka za njegovo uporabo.

Tudi sem gre naš dobiček

Razvoj sodobne tehnike in tehnologije ter drugih znanosti vzpostavlja možnosti za nesluteno povečanje proizvodnje in potrošnje. To pa ustvarja možnost in zahteva vse večjo izmenjavo dobrin in izdelkov ter storitev. Napake kvalitete lahko povzročijo ekonomske krize, včasih pa tudi ogrožajo človeška življenja. Kupec-potrošnik danes v vse večji meri odloča, kaj, kdaj, kje, koliko ter pod katerimi pogoji bo kupil. Proizvajalec-prodajalec pa s svojim ekonomsko-tehnološkim potencialom in drugimi sredstvi vpliva na kupca-potrošnika, vendar najmanjše nerazumevanje ali slab posluš ali prepočasno reagiranje na želje in potrebe ter možnosti tržišča lahko povzroči izgubo pozicije na trgu in s tem tudi milo rečeno, ogrožanje eksistence. Zato mora vsak proizvajalec, ki se ukvarja z majhnim segmentom zadovoljevanje človekovih potreb, stremeti za tem, da bi izdelki, ki jih proizvaja, zadovoljili kvaliteto, ki jo zahteva uporabnik. Da pa doseže ustrezno kvaliteto, mora čimbolje uskladiti celoten cikel od ideje preko konstrukcije in realizacije v proizvodnji do tržišča in uporabe. Vsaka služba v delovni organizaciji vpliva na nivo kvalitete izdelkov. Raziskava tržišča zbira potrebe uporabnikov; razvoj izdelkov izdelava konstrukcije, ki odgovarjajo tem potrebam; tehnološka priprava pripravi postopke za izdelavo teh konstrukcij; proizvodnja nabavi ustrezne materiale, krmili proizvodni proces in izdeluje izdelke; kontrola preizkusi in testira izdelke, s čimer ugotavlja skladnost zamišljene uporabe, prodaja mora prodati izdelek

Osnovna tehnološka značilnost je veliko vlaganje znanja in malo materiala. Projekt bodo poleg Temeljne banke Gorenjske financirale tudi Iskra, LTH in Eelektrotehna.

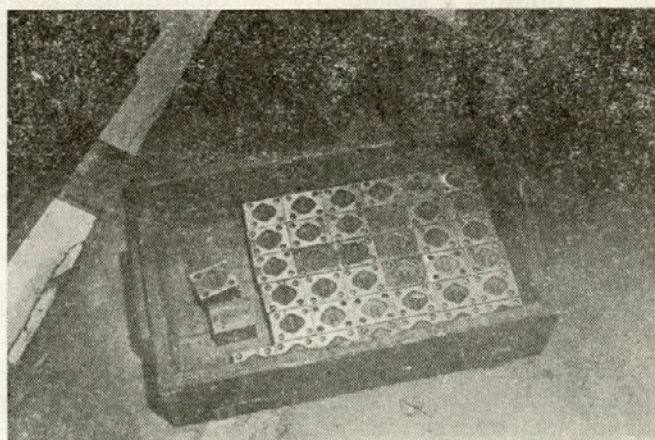
Tudi razvojno raziskovalna enota v okviru naše DO je potrjena od republiških organov in je v fazi konstituiranja. Le-ta bo omogočila kreativno uporabo znanja mladih strokovnjakov in s tem vključevanje naše DO v raziskave na ravni republike.

Naj ob koncu zaželim sedaj že 250 članskemu delovnemu kolektivu čimveč skupnih delovnih uspehov, tako da mladim delavcem, kot tudi strokovnjakom iz našega kraja, ne bo treba več iskati dela drugod.

M. P.

končnemu uporabniku; servis spremlja uporabo izdelka ter odpravlja eventualne napake na izdelkih. Dva pojma, ki sta zelo važna, ko govorimo o kvaliteti izdelka v ožjem - tehničnem smislu sta **kvaliteta konstrukcije** (s tem ni mišljena kvaliteta delavniških risb ampak lastnosti izdelka, ki jih določa konstrukcija) in **kvaliteta izdelave**. To se najlažje razume na primeru avtomobilov: vemo, da naše tovarne avtomobilov delajo v glavnem po tujih licencah, to se pravi, kvaliteta konstrukcije je identična kot pri tujih, predvsem zahodnih proizvajalcih, medtem pa tudi vemo, da je kvaliteta izdelave v glavnem naših proizvajalcev slabša.

Podobne primere bi lahko dobili v naši DO. Vsem je verjetno poznano, da smo že večkrat izdelovali izdelke po dokumentacijah tujih, predvsem zahodnih proizvajalcev, ki so nastopali kot potencialni kupci. Vendar vedno žal ni prišlo do sodelovanja. Pri tem je prav gotovo v veliki meri negativno vplivala naša kvaliteta izdelave. In prav „soočenje“ na teh zahtevnih tržiščih je najboljši pokazatelj kvalitete naših izdelkov.

Vse preveč je še zabojev s škartom

Prav tako se vsakodnevno „soočajo“ naši izdelki s tujimi in domačimi izdelki na domačem tržišču. Uporabniki sicer niso vedno najbolj zadovoljni z našo kvaliteto konstrukcije, vendar to še trenutno tolerirajo zaradi pomanjkanja teh vrst izdelkov na jugoslovanskem tržišču in omejevanja uvoza. Težje pa nam oproščajo napake na naših izdelkih, ki so posledica malomarnosti in neodgovornosti. Nastajajo pri vsakodnevem delu, pa naj bo to posledica slabe delavniške risbe, tehnološkega postopka, slabo pripravljenega orodja, neustrezne izdelave na strojih in v montaži ali pa propusta neustreznega izdelka v končni kontroli. To je zunanji negativni vpliv, zaradi

katerega lahko izgubimo marsikatero naročilo. Notranji negativni vpliv slabe kvalitete pa so večji proizvodni stroški, ki nam dobesedno požirajo akumulacijo. Nekaj je sicer objektivnih vzrokov, ki negativno vplivajo na kvaliteto, kot npr. slabo založen trg z ustreznim repromaterialom, nepopolna tehnološka opremljenost, pomanjkanje kadrov v nekaterih

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

KAJ JE?

Samoupravna delavska kontrola (SDK) je organ, ki ga izvolijo delavci DO. V naši DO je pet članski odbor, ki v mandatu 2 let opravlja naloge, ki jih SDK ima.

SDK je samostojen organ, ki odgovarja izključno zboru delavcev. Vsakih 6 mesecev je dolžna poročati o svojem delu zboru, obenem pa se posluževati tudi ostalih oblik informiranja. Delo SDK je javno z izjemo v slučajih, ko se odloči za zaprte seje, če obravnavano gradivo to zahteva. Sklepi oziroma ukrepi SDK pa so seveda javni in morajo biti dostopni vsem delavcem.

Pri svojem delu SDK tesno sodeluje s samoupravnimi organi in DPO ter v primeru ugotovljenih nepravilnosti poizkuša najti rešitve v okviru DO. V kolikor to ni možno, ima SDK pravilo in dolžnost poiskati pomoč pri ostalih organih (družbeni pravobranilec, UJV itd.).

Velikokrat se delo SDK napačno zamenjuje z delom disciplinske komisije. SDK ni izvršilni organ, torej ne sprejema sklepov o sprejetih ukrepih. Njena naloga je, da ugotavlja nepravilnosti, o njih razpravlja in se odloči o nadaljnjem postopku. Na predlog SDK postopek vodi DS ali njegove komisije, družbeni pravobranilec, UJV, sodiščca itd. Ko SDK ugotovi, da je postopek ustrezno izpeljan in sklepi realizirani, zaključi obravnavani primer. V nasprotnem sproži nov postopek na ustreznem organu.

KAKŠNE SO NJENE NALOGE?

Osnovni program, predvsem pa način dela, SDK predpisuje Pravilnik o SDK DO Kladivar Žiri. Pravilnik našteva osnovna področja delovanja, od pravilnosti izvajanja samoupravnih aktov, organizacijskih predpisov in ostalih aktov do uresničevanja delovnih in samoupravnih obveznosti delavcev in predvsem organov delovne organizacije.

Poleg osnovnih nalog, ki so podane v Pravilniku, SDK vsako leto prejme priporočilo družbenega pravobranilca samoupravljanja, kjer so navedena najpomembnejša področja delovanja SDK. Te se menjajo seveda v odvisnosti od stanja v družbi in situaciji, ki zahteva posvetiti večjo pozornost določenim področjem.

Letošnje priporočilo zajema naslednja področja:

- vsklajevanje planskih dokumentov z odloki zvezne in republiške skupščine
- izvajanje resolucije o razporejanju dohodka v letu 1982
- oblikovanje cen skladno z zakonom
- zmanjšanje obsega nadurnega in pogodbenega dela ter spremljanje izdatkov za dnevnice, kilometrine, reprezentanco, intelektualne storitve, kar mora biti v skladu z družbenim dogovorom.

KAJ BO DELALA SDK V DO KLADIVAR?

Odbor SDK je na prvi seji sprejel načrt dela za polletno obdobje, torej od prvega poročila zbora de-

oddelkih itd., vendar je še več subjektivnih, to je tistih, ki so odvisni od nas samih vsak dan na vsakem delovnem mestu. Namreč le s kvalitetnejšim delom vsakega posameznika bo kvaliteta naših izdelkov na višjem nivoju, s tem pa tudi trdnejša pozicija KLADIVARJA na tržišču.

Janez Luznar

lavcev.

V programu dela je bilo upoštevano, da nadzor nad vsklajevanjem planskih dokumentov, izvajanjem resolucije in samoupravni akti, poteka v sodelovanju z DPO, samoupravnimi organi in organi upravljanja. Odbor SDK je ocenil, da na teh področjih dobro delujejo organi DO, da pa so aktivni tudi organi širše družbene skupnosti. Odbor SDK je o dogajanjih redno obveščen in ukrepe tudi obravnava. Za svoj samostojni program dela na sejah, ki bodo redno vsaka dva meseca, pa je odbor SDK izdelal sledeč program dela:

- nadurno delo v DO,
- potni nalogi, službeni avtomobili, pogodbe o delu in reprezentanca,
- kooperacijske pogodbe,
- premakljiv delovni čas.

To so področja, ki jih bo odbor SDK obravnaval v okviru rednega programa dela v 6. mesecih. Poleg tega pa bo reševal vse zadeve, za katere bodo podali pobudo delavci DO, samoupravni organi in DPO ali organi širše družbene skupnosti. Odbor SDK bo zadeve obravnaval samo, če so z njegovega področja ali posredoval ustreznim organom znotraj ali izven DO.

KAJ JE STORJENEGA?

Odbor SDK je že obravnaval prvo področje – nadurno delo v DO. Ugotovljenih je bilo vrsta pomanjkljivosti in kršitev. Ob natančni analizi vseh nadur za mesec april in maj 1982 je odbor SDK o rezultatih poročal DS. Večina pomanjkljivosti je nastala zaradi nedorečenih predpisov, napačnega tolmačenja obstoječih aktov in pomanjkljive evidence. DS je sprejel vrsto sklepov, ki so področja nadurnega dela natančneje definirali. V tem trenutku so organizacijski predpisi s tega področja dopolnjeni tako, da nejasnosti ne bi smelo biti. Zato bomo v bodoče odstopanje od dogovorjenega upravičeno lahko obravnavali izključno kot materialno kršitev.

Podobno nameravamo urediti tudi ostala področja iz programa. S tem ni rečeno, da pričakujemo nepravilnosti povsod ali da jih bomo lahko v celoti odpravili. Vsekakor pa se lahko marsikaj uredi, če bodo člani odbora pripravljene delati. To pa ni odvisno le od njih samih, saj reševanje omenjenih področij v končni fazi vedno pripelje do kršiteljev. Ti bi bili seveda bolj zadovoljni, da SDK ne dela ničesar. Ker vseeno mislimo, da večina ni tega mnenja (zakaj smo jo potem sploh izvolili?) odbor pričakuje sodelovanje, ne more in ne želi pa biti organ, ki bi deloval v DO, kjer ga nihče ne potrebuje, ne potrebuje njegovega delovanja ali se ga celo boji. Organov in funkcij, ki so same sebi v namen, je že brez tega hitro preveč.

Miha Bogataj

SKLEPI SAMOUPRAVNIH ORGANOV

2. redna seja komisije za delovna razmerja z dne 6. 7. 1982

1. Komisija za delovna razmerja je na osnovi potreb, ki so zajete v kadrovskem načrtu o štipendiranju učencev, dijakov in študentov v šolskem letu 1982/83 izvedla izbiro med prijavljenimi kandidati in dodelila štipendijo vsem prijavljenim kandidatom razen:

- Vaupotič Jožici za študij na ekonomski fakulteti – II. stopnja,
 - Filipič Ivanu, Bernik Matjažu in Ferlan Boštjanu za šolanje na tehniški šoli za strojništvo,
 - Gantar Niku za šolanje na elektrotehnični šoli.
- Kadrovska služba mora izmed treh prijavljenih kandidatov za izučitev za poklic orodjarja, enega kandidata preusmeriti v izučitev poklica brusilca ali rezkalca.

2. V mesecu juniju so končali šolanje učenci v gospodarstvu, ki so z našo DO imeli sklenjeno učno pogodbo in si s tem pridobili ustrezen poklic.

Ti učenci so:

- Istenič Roman, strugar–PPS
- Galičič Mitja, ostrilec orodja–TS
- Mrak Božidar, orodjar–TS
- Rihtaršič Miran, VD–PPS, ključavničar
- Pagon Peter, ključavničar–vzdrževanje
- Seljak Marjan, ključavničar
- Radej Ivo, KV električar
- Jereb Martin, KV električar

Z vsemi, ki so si pridobili poklic, se sklene delovno razmerje.

3. K opravljanju del in nalog tajnice za določen čas enega leta se razporedi tov. Žust Valentino, in sicer z 15. 8. 1982. Dela in naloge tajnice bo opravljala povprečno 4 ure dnevno. Za ta čas ji zripada OD po SaS o delitvi sredstev za OD in skupno porabo.

K opravljanju del in nalog planerja–kalkulanta se za določen čas enega leta razporedi tov. Kosmač Heleno, in sicer s 15. 7. 1982. Za ta čas ji pripada OD po SaS o delitvi sredstev za OD in skupno porabo.

4. Komisija za delovna razmerja sprejme sklep o organizaciji šolanja na nižji stopnji fakultete za strojništvo.

2. izredna seja delavskega sveta z dne 9. 6. 1982

1. Cene artiklov iz programa elektromagnetni, hidravlični elementi in komponente, hidravlični agregati, hidravlični cilindri in vibratorji se linearno povečajo za 12 %.

2. redna seja delavskega sveta z dne 6. 7. 1982

1. Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev med DO Kladivar Žiri in DO Kovinoplastika Lož se soglasno sprejme in potrdi.

2. Samoupravni sporazum o temeljih plana območne vodne skupnosti Gorenjske za obdobje 1981–85 se soglasno sprejme in uvede v seznam samoupravnih sporazumov o temeljih plana ob drugih nosilcih planiranja, ki je sestavni del srednjeročnega plana DO Kladivar.

3. DS sprejme in potrdi pravilnik o organizaciji in izvedbi inventure sredstev in njihovih virov.

4. Ustanovi in imenuje se enota za uporabo in vzdrževanje zaklonišča v industrijski coni v sestavu, ki je naveden v predlogu.

5. DS določijo nove konkretne višine povračil stroš-

kov za posamezne namene in sicer:

a) Dinarski znesek za **stroške prenočevanja v hotelih B kategorije**, na podlagi predloženega računa, in sicer do višine zneska, ugotovljenega na podlagi povprečnih stroškov za prenočišče v hotelih B kategorije – **486,00 din.**

b) Dinarski znesek za **stroške prenočevanja brez predložitve računa** (40% zneska, določenega za povračilo prenočevanja, kadar delavec predloži račun) – **195,00 din.**

c) Dinarski znesek, ki se delavcu povrne za **stroške prevoza**, kadar na službenem potovanju uporablja svoj avtomobil in je določen v pavšalnem znesku za prevoženi kilometer – **7,00 din.**

d) Dinarski znesek, ki se delavcu povrne (za **stroške prihoda na delo in odhoda z dela**, kadar za to uporablja **lastno prevozno sredstvo** (velja za relacije, kjer ni možnosti prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi) in je določen v pavšalnem znesku za prevoženi kilometer – **2,45 din.**

e) Dinarski znesek povračila stroškov za ločeno življenje:

– stroški za stanovanje največ – **4.370,00 din**

– stroški za prehrano največ – **4.660,00 din**

Določeni zneski veljajo od 6. 7. 1982 dalje.

Dinarski zneski cele dnevnice, polovične dnevnice, znižane dnevnice in terenskega dodatka ostanejo nespremenjeni, ker se gibljejo v mejah povprečno ugotovljenih stroškov.

6. Aneks k Samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev za izgradnjo investicijskega objekta „Tovarna investicijske opreme“ Valandovo se sprejme.

Za podpisnika SaS in Aneksa delavski svet odobri tov. Anton Beoviča, dipl. ing.

7. Tov. Branku Božiču se odobri odsotnost z nadomestilom OD za čas od 27. 6. 1982 do 17. 7. 1982 zaradi udeležbe na MDA.

3. redna seja delavskega sveta z dne 18. 8. 1982

1. DS sprejme in potrdi poročilo in ocenitev dela ter poslovanja v prvem polletju poslovnega leta 1982 ter ugotavlja, da so delavci na zboru dne 11. 8. 1982 sprejeli in potrdili predlog začasne delitve ustvarjenega dohodka v I. polletju 1982, to je za čas od 1. 1. 1982 do 30. 6. 1982.

2. Samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske skupnosti za varstvo pred požarom Škofja Loka, na katerega člani DS nimajo pripomb, se sprejme in potrdi v predlagani vsebini.

3. Na Aneks k Samoupravnemu sporazumu o temeljih plana SOZD ZPS za srednjeročno obdobje 1981–1985 člani DS nimajo pripomb. Sprejme se skupaj z Aneksi o temeljih plana za srednjeročno obdobje 81–85 ostalih nosilcev planiranja.

4. Rebalans gospodarskega načrta za leto 1982, na katerega člani DS nimajo pripomb, se sprejme in potrdi v predlagani vsebini.

5. Samoupravni sporazum o temeljih plana Posebne raziskovalne skupnosti za elektrokovinsko industrijo (PORS 3) za obdobje 1982–1985, na katerega člani DS nimajo pripomb, se sprejme in potrdi.

6. Na podlagi predloga in potreb v proizvodno-planškem sektorju se uvede III (nočna) izmena in sicer takrat, ko bodo dani vsi pogoji za nemoten potek delovnega procesa v III. (nočni) izmeni.

Opomba: Sklep soglasno sprejme 10 članov DS, 2 člana pa se vzdržita.

7. Od 1. 9. 1982 dalje se iz obračuna izločijo delovni listi, ki so naknadno popravljeni, delavec pa ne bo imel plačanih kosov in ur. Proti kršiteljem se uvede disciplinski postopek.

8. Trgovskemu podjetju ZASTAVA AVTO Ljubljana se prodajo naslednja obstoječa vozila:

- tovorno vozilo TAM 2001,
- osebno vozilo LADA 1600 in
- osebno vozilo IMV R-4 special.

V zameno za dotrajana (prodana) obstoječa vozila in za potrebe servisa se nabavi:

- osebni avto LADA 1200 - kombi
2 kom (à 212.540.– din) predrač. vred. 425.080.– din
- osebni avto IMV R-4 special predrač. vred. 162.000.– din

SKUPAJ: 587.080.– din

9. Nabavi se zamrzovalna skrinja Optimal ZS-530 „B“ – 1 kom. v predračunski vrednosti 17.111,40 din.

10. DS soglašja z mnenjem o družbeni in ekonomski upravičenosti izvedbe razvojno-inovacijske naloge „Naprave za avtomatizacijo strege“, ki ga je izdala Republiška komisija za oceno investicij v SRS Ljubljana pod št. KG/LK-849/82 z dne 1. 7. 1982.

Pooblašča se predsednika DS za podpis izjave, da investitor DO Kladivar Žiri nima neporavnanih zapadlih obveznosti za investicijske kredite in drugih zapadlih obveznosti za investicije v skladu z 2. odstavkom 4. člena Zakona o posebnih pogojih za investicijske kredite (Ur. list SFRJ št. 62/79, 59/81 in 13/82).

Za podpis kreditne pogodbe, in vseh ostalih dokumentov člani DS pooblaščajo:

- direktorja Rada Bogataja,
- vodjo FPS Andrejo Luznar, dipl.oec. in
- pomočnika direktorja Antona Beoviča, dipl.ing.

Zbor delavcev z dne 11. 8. 1982

Po krajši razpravi zbor delavcev sprejme poročilo o poslovanju v I. polletju 1982, ki ga je podal tov. direktor. Glede na to, da smo v sedanji fazi kršitelji resolucije in družbenega dogovora pa do konca leta 1982 ne bomo izplačevali poračunov, čeprav bi nam ta poračun glede doseženega dohodka in določil naših internih aktov pripadal. Tudi v predlogu delitve celotnega dohodka in dohodka za obdobje od 1. 1. 1982 do 30. 6. 1982 niso upoštevani poračuni.

Sprejme in potrdi se predlagana delitev celotnega dohodka in dohodka za obdobje od 1. 1. 1982 do 30. 6. 1982.

Soglasno se pristopi in potrdi samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza za leto 1982.

BIAM '82

6. mednarodnega sejma obdelovalnih strojev, ki je bil v času od 14. do 19. 6. 1982 v Zagrebu, smo se letos udeležili že šestič. Letošnjega sejma se je udeležilo preko 300 proizvajalcev obdelovalnih strojev in komponent iz 17 držav.

Naša DO se je na sejmu predstavila s celotnim proizvodnim programom. Največje zanimanje je bilo za vibratorje in hidravlične komponente, manj za hidravlične stiskalnice, pnevmatske vijačnike in strež-

1. redna seja disciplinske komisije z dne 8. 6. 1982

– Tov. Herovec Borisu se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Albreht Edvardu se izreče ukrep prenehanja del. razmer., pogojno, tako da se odloži njegova izvršitev za dobo 12 mesecev, oziroma od dokončnosti izrečenega ukrepa s pogojem, da se ukrep ne bo izvršil, če delavec v tem času znova ne bo kršil delovne dolžnosti.

– Tov. Likovič Francu se izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja, pogojno, tako da se odloži njegova izvršitev za dobo 12 mesecev, oziroma od dokončnosti izrečenega ukrepa s pogojem, da se ukrep ne bo izvršil, če delavec v tem času znova ne bo kršil delovno dolžnost.

– Tov. Kosmač Branku se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Vehar Rajku se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Lamovec Janezu se izreče ukrep opomin.

– Tov. Lazar Robertu se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Košir Filipu se izreče ukrep opomin.

– Tov. Krek Alojzu se izreče ukrep opomin.

– Tov. Trček Matiji se izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja, pogojno, tako da se odloži njegova izvršitev za dobo 12 mesecev, oziroma od dokončnosti izrečenega ukrepa s pogojem, da se ukrep ne bo izvršil, če delavec v tem času ne bo znova kršil delovno dolžnost.

– Tov. Potočnik Edvardu se izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja, pogojno, tako da se odloži njegova izvršitev za dobo 6 mesecev, oziroma do dokončnosti izrečenega ukrepa s pogojem, da se ukrep ne bo izvršil, če delavec v tem času ne bo znova kršil delovno dolžnost.

– Tov. Frelih Viliju se izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja, pogojno, tako da se odloži njegova izvršitev za dobo 6 mesecev, oziroma od dokončnosti izrečenega ukrepa s pogojem, da se ukrep ne bo izvršil, če delavec v tem času ne bo znova kršil delovno dolžnost.

– Tov. Možina Andreju se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Kogovšek Alojzu se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Kenda Antonu se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Bogataj Vidi se izreče ukrep javni opomin.

– Tov. Novak Igorju se izreče ukrep javni opomin.

Opomba: Pod sklepi disciplinske komisije so navedeni samo izrečeni ukrepi brez navedb storjenih kršitev. Storjene kršitve, zaradi katerih so bili izrečeni ukrepi, so navedeni v zapisniku disciplinske komisije.

3. redna seja disciplinske komisije z dne 18. 6. 1982

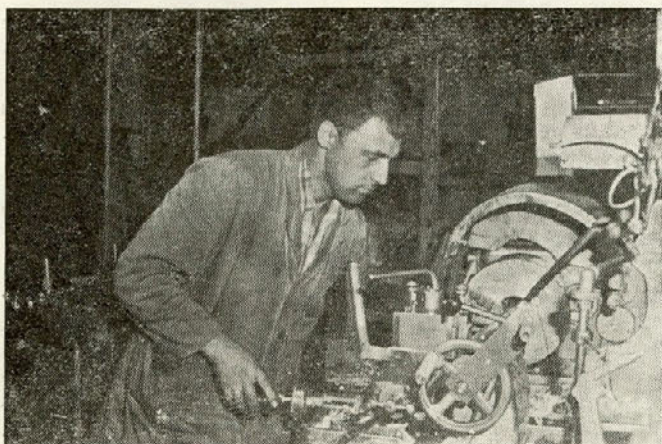
– Tov. Kajnc Marjanu se izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja, pogojno, tako da se odloži njegova izvršitev za dobo 12 mesecev, oziroma od dokončnosti izrečenega ukrepa s pogojem, da se ukrep ne bo izvršil, če delavec v tem času ne bo znova kršil delovno dolžnost.

ne naprave. Vzrok za to je delno v tem, da so slednji proizvodi relativno „novi“ ter da zanje še nimamo izdelanega ustreznega kataloškega gradiva. Precejšnje zanimanje, predvsem pri potrošnikih, ki nas poznajo, je bilo tudi za sisteme centralnega mazanja, tako z mastjo kot z oljem.

Pri ogledu ponudbe domače proizvodnje preoblikovanih strojev je opaziti, da še vedno skoraj vsi proizvajalci vgrajujejo uvoženo hidravliko, medtem ko

je mazanje še v celoti iz uvoza. Tudi na področju vibratorjev in pnevmatskih vijačnikov ni bilo opaziti nobenega domačega proizvajalca. Prav nasprotno pa je pri strežnih napravah. Tako tuja kot domača ponudba je iz leta v leto pestrejša in večja.

ALI SE POZNAMEO?

Adolf je že stal pri svojem stroju, ko je sirena dala znak za začetek dela II. izmene v obdelovalnici. Pazljivo se je sklonil nad risbo, na kateri je bil predmet, ki ga bo postružil. Počasi se je vzravnaval, se ozrl po delavnici in se lotil dela. S ključem je še enkrat preveril, če je obdelovanec, ki je bil že vpet v stružno glavo dobro pritrjen, nato pa potisnil ročico, ki je pognala stroj. Stružnica je veselo zaropotala. Še nekaj pazljivih gibov je bilo potrebno in oster nož se je zagrizel v liti aluminij.

Kakor vedno je delal mirno in pazljivo. Videlo se je, da zna poprijeti za to delo, zato ni čudno, da k njemu večkrat pošiljajo mlade kadre, da jih uči dela na stroju. Tudi neke vrste inovator je že postal, saj se vedno prizadeva ter pripravlja razne pripomočke, ki služijo za boljše in lažje delo.

Adolf Peternelj se je rodil 7. 5. 1952 v prijetni dolini na robu žirovske kotline v Jarčji dolini. Po domače se pravi pri Mausarju. Imajo veliko kmetijo s 25–30 glavami živine. Ker je Adolf najstarejši sin, je moral že mlad poprijeti za delo. Ima še enega brata in dve sestri. Kljub temu, da kmetija zahteva mnogo dela in časa, se je takoj po osnovni šoli zaposlil v Kladi-varju. Tedaj ga je bolj veselil mizarški poklic, toda sedaj pravi, da mu ni žal, ker se je odločil za kovinarsko stroko. Najprej je delal v obratu v Novi vasi. Spominja se, da je bil njegov prvi vodja sedanji direktor Rado Bogataj. Izdelovali so predvsem šestila. Delati je bilo potrebno več del, svoje znanje, ki ga je pridobil, ko je štancal, frezal, stružil in opravljal druga dela, pa še sedaj s pridom uporablja. Pozneje je delal v stari štali. Tam je stružil na revolverski stružnici, ker je takrat strugarjev zelo primanjkovalo. Kmalu se je usposobil za to delo in postal odličen delavec. Pravi, da je delo na stružnici lahko zelo nevarno, če nisi previden in ne znaš ravnati s strojem. Tudi zaščitna sredstva je treba vedno uporabljati.

NOVO PRI NAS IN NA TUJEM

... Industrijska robotika na Japonskem
Študija Yano economic, RIC Ltd., Tokio, o proizvodnji industrijskih robotov nam poroča, da je bilo proizvedenih v Japonski v letu 1981 za 427 mio DM

V grobem bi lahko zaključili, da je za naš proizvodni program še vedno veliko zanimanje. Povpraševanje in naročanje pa sta odvisna predvsem od naše fleksibilnosti in posluha do kupčevih zahtev.

Andra Luznar

Sedaj živi z dekletom v svoji hiši, ki jo je zgradil v Stari vasi. Pri tem mu je pomagala tudi DO s posojilom, ki mu je bil zares dobrodošel, saj bi brez njega le s težavo naredil to, kar je. Ko je gradil hišo, je imel mnogo dela in skrbi, pikro pa je v šali pripomnil, da je velik problem z delavci, saj, če so bili trezni, niso hoteli delati, če pa so bili pijani, pa niso mogli. Opazil pa je, da so tudi zidarji različni in da nekaterim bolj leži grobo delo, drugim pa fina obdelava, kar se pokaže tudi pri nas v Kladi-varju.

Ko sem ga povprašal o tem, kako se počuti v Kladi-varju, je povedal, da je z delom kar zadovoljen, čeprav opazja, tako kot povsod, razne pomanjkljivosti. Delavci se premalo zavzemajo za to, da bi svoje delo opravili kar najbolje in najhitreje. V sedanji težki gospodarski situaciji bi bilo potrebno gotovo gospodarjenje ravnati z družbenimi sredstvi, saj mnogokrat premalo pazimo na orodje in stroje. Tudi na čistočo bi morali dati nekoliko več pozornosti. Do raznih zapletov in nepotrebnih težav pride včasih tudi zaradi slabe organizacije in priprave dela. Eden velikih problemov je tudi ta, da delavcev še vedno ne nagrajujemo po delu in rezultatih dela, saj dobrega delavca ne moremo tako dobro plačati kot to zasluži, slabega pa ne tako slabo, da bi OD zares ustrezal njegovemu delu. Če bi bilo nagrajevanje dejansko urejeno po delu in rezultatih, ki jih delavec dosega, bi bil gotovo tudi interes vsakega delavca, da bi naredil dober izdelek v najkrajšem času, mnogo bolj prisoten. Ker Adolf večkrat uvaja v delo tudi mlade delavce, ugotavlja, da so tudi ti zelo različni. Na splošno pravi, da so marljivejši mladi iz hribov, kar pa ni pravilo.

V prostem času zelo rad bere časopise in revije. Zanimajo ga predvsem aktualni problemi o ljudeh, delavcih in organizacijah združenega dela. Večkrat gre tudi v gozd, kjer nabira gozdne sadeže in gobe, ki jih ima zelo rad. Ko pride iz službe, si v popoldanskem času ureja hišo, popravlja avto in opravlja podobna dela, ki mu jih nikoli ne zmanjka. Včasih se loti tudi kakih večjih del in pred časom je napravil voz „gumar“, ki ga imajo sedaj doma na kmetiji, kjer Adolf preživi veliko časa. Tudi med dopustom je bil doma, saj je bilo tedaj veliko dela. Pripravili so tudi piknik in tako popestrili proste dni.

To mi je povedal Adolf, oziroma Dolfe, kot ga kliče mo sodelavci. Bolj, ko je šel pogovor h koncu, bolj nestrpno se je presedal na stolu in ko sva končala, je takoj vstal in odšel k kvojemu stroju, kjer ga je čakalo delo, ki ga je vzljubil in ga želi še naprej opravljati.

Ciril Kacin

stražnih naprav. Med letom 1980 in letom 1985 se predvideva čez 27% rast. Do konca leta 1981 je 50 poznanih japonskih proizvajalcev proizvedlo 100.000 strežnih naprav.
(po WuB 6/82)

... V poročilu Mannesmann AG za svojo grupacijo Rexroth je najavljena oživljena konjunktura glede nazadovanja, ki je bilo v preteklem letu, ko so bila zmanjšana naročila za 2%. Sedaj so naročila povečana za 8% odnosno skupno 1,2 Mrd DM. Na področju hidravlike je delež 1 Mrd DM. Grupa Rexroth je 31. 12. 1981 zaposlovala 9871 delavcev.

(po op info 6/82)

P.S. Kot primerjava; pri nas proizvedemo približno 5 mio DM hidravlike.

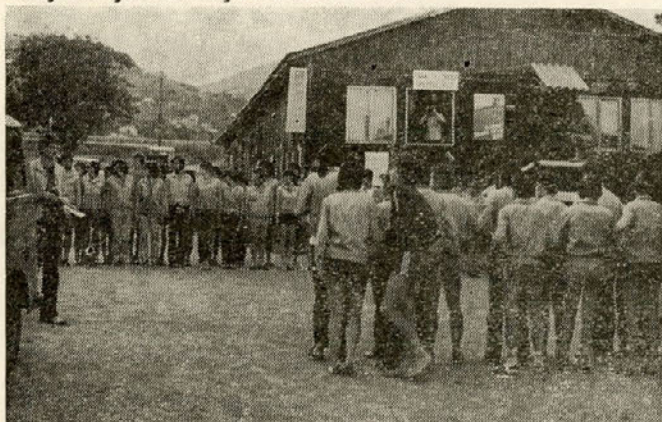
... Predvideva se združitev dveh največjih proizvajalcev stiskalnic v ZRN in sicer Weingarten AG in Müller Pressen.

(po op info 6/82)

MLADI IN PROSTOVOLJNO DELO

Mladinske delovne akcije so sestavni del celotnega družbenega dogajanja pri nas. Na njih se uveljavlja samoupravljanje kot osnovni družbenoekonomski odnos – vse življenje in delo v okviru brigade in naselja poteka samoupravno v skladu s sklepi, ki jih brigadirji sprejemajo na brigadnih konferencah.

Skratka – mladinsko prostovoljno delo v vseh oblikah predstavlja in dokazuje pripravljenost mlade generacije, da na prostovoljni osnovi pomaga graditi in utrjevati materialne osnove samoupravljanja. Na mladinske delovne akcije ne smemo gledati samo s stališča materialnih učinkov. Pred očmi je treba imeti njihov vsestranski pomen mladim in našo domovino. To je namreč šola samoupravljanja, utrjevanje bratstva in enotnosti in ne nazadnje tudi nadaljevanje tradicije naših staršev.

MDA danes in v povojnih letih

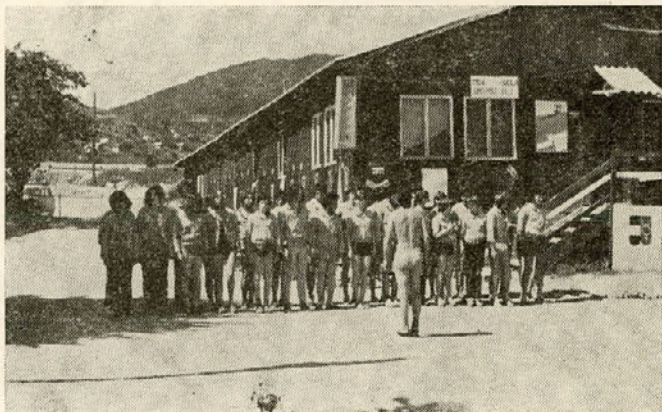
Marsikdo bi ob teh primerjavah rad oporekal delu mladine, kajti pogoji dela danes ... Poglejmo nekoliko nazaj. MDA so se začele že med NOB. Mladina jih je organizirala, da je zbirala hrano, s polj prenašala ranjence, orožje in živež, obdelovala polja. Pomagali so svojim starejšim vrstnikom pri njihovem oboroženem boju proti okupatorju in domačim izdajalcem. Akcija je potekala po vsej Jugoslaviji, na osvobojenih ozemljih, dostikrat pa sovražniku pred nosom. Ko pa je bil okupator premagan, je naše starše – takratne mladince čakala velika naloga. Obnova in gradnja gospodarskih in drugih objektov. Organizirali in delovali so v zveznih MDA (Brčko–Banovići, Šamac–Sarajevo itd.), kjer je od boja utrujenih obnavljalo našo domovino preko 62.000 mladih. Da so zgradili na tisoče kilometrov cest in železnic, ni treba posebej ponavljati, da so delali po cele dneve, včasih tudi ponoči. Čeprav niso imeli časa za delovanje na področju interesnih dejavnosti, ne gre prezreti veliko število udeležencev akcij, ki so se prav na teh akcijah naučili brati in

... Združenje obrtnikov – predelovalcev v ZRN, se je v letu 1982 zmanjšalo od 7.556.000 na 7.392.000 (–2,3%) pri istočasnem povečanju prometa od 1.104 Mrd DM odnosno +4,1% povečanja.

Isto tendenco se opaža tudi v 4 največjih industrijskih vejah in sicer: elektrotehnika; zaposleni – 2,2% in povečan promet +4,5%, strojogradnja; zaposleni –0,4% in promet +8,5% ter avtomobilska industrija; zaposleni –1,8% in povečan promet +6,9%.

(po industrie anz. 60/82, 7)

Anton Beovič, dipl.ing.

pisati.

Tako so torej naši starši gradili porušeno domovino, hkrati s tem pa so svojim hčeram in sinovom gradili lepšo prihodnost in pogoje dela.

Vse to, kar imamo danes mi.

In taka mladina danes nadaljuje delo. Še vedno je veliko odročnih krajev, kjer so domačini brez vode, cest, telefona itn. V dopoldanskem času mladina s krampom, lopato ter s pesmijo gradijo to, kar le-ti najbolj potrebujejo. V popoldanskem času pa nastopijo interesne dejavnosti, pri katerih vsak brigadir najde tisto, kar je za mladega človeka in človeka nasploh velikega pomena: pridobivanje znanja na političnih šolah, krožkih pri tehnični kulturi, spoznavanju krajev ter njihovih navad itd.

Vodstvo DO mi je omogočilo, da sem se tokrat udeležil „MDA Brkini 82“ v MDB Janko Premrl–Vojko iz OK ZSMS Idrija. Bili smo v II. izmeni, poleg naše brigade sta bili v brigadirskem naselju še „MDB Fran Levstik“ iz OK ZSMS Ribnica in Pionirska delovna brigada Alma Vivoda iz Kopra. Vsaka brigada navadno šteje 40 brigadirjev, torej je bilo v naselju 140 mladih, željenih uspehov na trasi, prav tako tudi novih poznanstev in nepozabnih vtisov, katerih na MDA ne manjka.

In kako poteka brigadirski dan?

Prične se ob 4.30, ko glavni dežurni in komandanti brigad predramijo brigadirje iz lepega spanca. Umivanje, jutranja telovadba, zbor za dviganje zastave, zajtrk, pospravljanje sob, odhod na delovišče – za vse to je na voljo komaj eno uro časa, zato mora potekati izredno bliskovito, disciplinirano in organizirano. Od jutranje telovadbe in zajtrka prebudeni brigadirji z žarečimi obrazi posedejo na avtobus, ki jih odpelje na traso ... S praporjem brigade, zastavami in seveda – s pesmijo. Delo na trasi, kjer pogoji dela niso na zavirljivi ravni, brigadirji nabirajo procente od 150 do 190 ali celo preko z normo, ki

veljajo za delavce na istih in podobnih gradbenih delih. Ko prenehajo delo na trasi, ko se brigada „vrca“ na avtobus ali pa se peš poda proti naselju, si marsikateri brigadir ali brigadirka reče: „Po kosilu se začne brigadirsko življenje!“ Pri tem se običajno misli na takojmenovane interesne dejavnosti – krožki, skupine, komisije in podobno.

Ne smemo zameriti takim razmišljanjem, saj je pravzaprav res na delovišču bolj enolično kot v naselju, kjer se vsak hip dogaja kaj novega.

In tako je kaj hitro ura 19, ko se vsi brigadirji po-

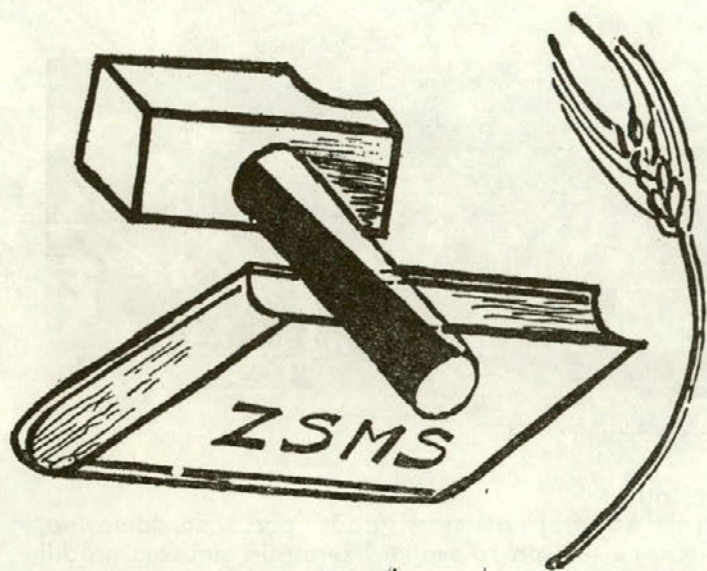
strijimo v zbor, kjer s himno na ustih spuščamo zastavo. S tem je formalna aktivnost brigadirjev končana, čeprav po večerji sledijo taborni ognji s kulturnim programom . . . Ob 22. uri se v brigadirsko naselje naseli mir in tišina.

V brigadirsko naselja širom naše domovine se je prav ta čas naselila mir in tišina, ki bo trajala leto dni, nakar bo po vseh naseljih spet zadonel

BRIGADIRSKI Z-D-R-A-V-O-!

B. B.

MLADI – KOT SMO !!

Pogovorov o mladini v naši DO je vedno dovolj. Smo pač mlad kolektiv po duhu, ambicijah in konec kon-

IZKORIŠČANJE SONČNE ENERGIJE

Energija je postala prvovrstno ekonomsko politično in društveno vprašanje vsake države. Pri klasičnih naravnih virih energije, to je nafte, premoga, lesa in ostalega se stalno srečujemo z raznovrstnimi težavami od pomanjkanja do nerentabilne proizvodnje (predrage) oziroma predelave, pa do političnih spekulacij oz. izsiljevanj, ki nekatere države potiskajo na rob propada oziroma pod odvisnost nekoga drugega.

Energija pa pomeni življenje, hitrejši razvoj in blagostanje.

Nešteto raznoraznih institutov po svetu se bori z raziskavami o raznih vrstah energije. Eno od takojmenovanih alternativnih virov energije je tudi – sonce – ki mu v bodočnosti pripisujejo precejšen delež v preskrbi z energijo. Predvsem so precejšen delež nanj dali v zahodnih državah, kjer že vrsto let potekajo raziskave v več smereh izkoriščanja te energije.

ZDA, ki so praktično največji porabnik energije, saj porabijo skoraj 1/3 svetovne, imajo program, ki predvideva, da bodo leta 2000 20% porabe pokrili z alternativnimi viri, sončno, geotermalna, energija vetra in bio mase.

V daljni preteklosti se je kot prvi resneje začel ukvarjati s soncem in njegovo energijo že ARHIMED. Takrat je že snoval bazene, v katere je voda pritekala po črnih ploskvah in se tako segrevala, pa tudi stavbe, ki so bile izredno dobro konstruirane za pasivno

cev tudi po rezultatih. Vpliv mladih na dogajanja v DO se vsekakor čuti. Možnost nam je vsekakor dana, v kolikšni meri in na kakšen način jo izkoriščamo, pa bomo povedali drugič.

Očitki na račun naše ne-delavnosti pa so več ali manj opravičeni. Novo izvoljeno predsedstvo se trudi stvar pognati v tek, vendar imamo še vedno eno naših „odlik“ nedelavnost oziroma miselna lenoba. No ja, ideje so, hkrati z njimi pa tudi bojazen, da niso dovolj dobre in da ne bodo „vžgale“.

Na področjih kot so kultura, šport in zabava, bi mladi prav lahko in bi tudi morali več storiti; npr. le kdo ne bi šel na piknik? To pravzaprav ni tako problematično, problemi se pojavljajo drugje.

Da tradicije NOB bledijo dan za dnem, z vsako krizo, nismo krivi mi. Vendar pa je dejstvo, da je NOB konec, krize pa ne, za nas mlade pravi izziv. Znanje in delo naj bosta vodilo pri ustvarjanju poti, po kateri gre Kladivarska družina. Ustvarjajmo in kritizirajmo, naj se vidi, da hočemo naprej.

Kaj bolj konkretnega pa v naslednji številki.

Lojze Pišler

gretje. Le-tem še sedaj posvečamo premalo pozornosti. V moderni dobi pa so se resneje tega problema lotili šele po prvi krizi 1972 leta.

Oglejmo si nekaj podatkov o soncu oz. njegovi moči. Sonce ima premer 179200 km, temperaturo na površini 5800 K, v središču pa doseže 15 milijonov stopinj. Tako recimo, sončno jedro predstavlja termojadreni reaktor gigantskih razsežnosti, v katerem se odvijajo nuklearni procesi fuzije. Vsako sekundo se na ta način okoli 600 milijonov ton vodika pretvori v 596 milijonov ton Helija, razlika 4 milijone ton pa se po Einsteinovi formuli $E=mc^2$ pretvarja v energijo. To pa pomeni, da se na soncu osvobajajo energija 360 milijard milijonov megavatov (36×10^{24} W). Ta moč se izseva v prostor v obliki elektromagnetnih valov, katerih spekter je enak sevanju črnega telesa segretega na temperaturo 5800 K. Na zemljo, ki je oddaljena 149 milj. km, prispe samo pol milijardinke te energije, toda tudi ta delček ima kljub vsemu moč 164 milijard megavatov, kar je 100.000 krat več kot proizvajajo vse elektrarne na zemlji. Na meji zemeljske atmosfere znaša vrednost, ki nas najbolj zanima 1353 W/m^2 . Skozi atmosfero se prebije večji del te energije, največ pa prispe do 1 kW/m^2 , povprečno pa tam okoli $0,6 - 0,8 \text{ kW/m}^2$. To je torej energija, ki nas obseva in ki se nam ponuja, da jo izkoristimo. V Žireh oziroma širši okolici pade povprečno na leto 3275 Wh/m^2 na dan oziroma 1195 kW/m^2 na leto, to pa je že precejšnja energija, seveda le-te ne more-

mo izkoristiti 100%, vendar nas tudi 50% izkoristek pripelje do velike energije. Tu mislim predvsem na sončne kolektorje, sončne celice so zaenkrat še predrage, saj je izkoristek tam do 20%, pa tudi tehnologija je precej zahtevna. Pri nas ostane recimo 1 W takšne energije 2500,- din.

Sončni kolektor ni zahtevna naprava (v osnovi), sestavljen je iz okvirja z izolacijo, vanj je položen absorber, pokrit pa je z aktivnim navadnim, kaljenim ipd. steklom. Absorber ima nalogo vpijati žarčenje, ga spreminjati v toploto in jo čimprej oddajati v medij, ki ga mora čimprej odnesti in oddati v akumulator (bojler). Pogon pretakanja je lahko termosifonski ali prisilen s črpalko, ki jo krmili elektronika. Ta tipa razliko temperature v kolektorjih in dnu bojlerja. Če je temperatura v kolektorju npr. 5°C večja kot v bojlerju, se črpalka vklopi in se izklopi šele, ko se temperaturi skoraj izenačita. Zelo važen je tudi premaz absorberja, ker je od njega odvisno, kolikšen del žarčenja bo sprejel vase, oz. absorbiral, ter ga s čim manjšim odbojem spremenil v toploto. Ti premazi so največkrat specialne selektivne barve.

Takšen solarni sistem nam prihrani precejšnje stroške za energijo, predvsem za sanitarno vodo, vodo za pranje, ročno in v stroju ter pomivanju.

Kolektorje same ločimo na več vrst. Eni so zračni, kar pomeni, da se v njih pretaka oz. prepihava zrak, ki potem ogreva kamenje, šamot ali opeko v izoliranem prostoru, kjer se toplota akumulira.

Drugi pa so prej omejeni „vodni“, ki imajo za prenosni medij vodo, glikol, glizantin, PKL ipd. Le-ti prek izmenjevalca ogrevajo bojler z vodo.

Izdeluje se na stotine izvedb kolektorjev, vendar bistvenih prednosti enega pred drugim ni. Možno je napraviti izredno kvaliteten kolektor, z dokaj boljšim

izkoristkom, vendar je cena tako visoka, da ekonomsko ni upravičena. Tako staneta npr. 2 kolektorja manj, hkrati pa dajeta več od sebe, kot tak „super kolektor“.

Kolektorji se montirajo na streho ali odgovarjajoče sončno mesto, obrnjeni so proti jugu, lahko z manjšimi odstopanji in nagnjeni odvisno od tempiranja porabe v območju od 20°C poleti, pa tja do 70°C pozimi. Prihranek je odvisen od porabe vode. Od marca pa do oktobra imamo praktično 95° kritje s toplo vodo, seveda s sistemom, ki ima dovolj akumulacije vsaj 400 l za 4-6 člansko družino. Pa tudi pozimi so zelo zadovoljivi rezultati. Saj dosežemo 50° C, poleti pa nad 85°C max. Povprečna zimska temperatura pa se giblje tja od 39–43°C, kar je seveda še uporabno. Večkrat se seveda zgodi, da temperatura pade na 30° ali celo 20°. Tako rahlo pregreto vodo pa potem pošljemo namesto mrzle, v kotel centralne kurjave. Tam se z manjšo energijo segreje in tako zopet pridemo do prihranka.

Doba amortizacije je odvisna od cene sistema in porabe. V Jugoslaviji je precej izdelovalcev solarnih sistemov, vendar je cena pri vseh tako visoka, da je večini delovnih ljudi težko dostopna. Sistem stane od 16–20 milijonov. Letno prihrani 4-6 članska družina z evropsko porabo več kot 600 l kurilnega olja ali tem ustrezno kalorično protivrednost drugih kuriv.

Življenska doba takega sistema, ki je kvalitetno napravljen, pa je od 25–40 let, saj v njem praktično ni delov, ki bi lahko dotrajali. Seveda se z malo dobre volje, da do takega sistema priti precej ceneje.

Kavčič

ENA IZMED MNOGIH

Prišel je dopustni.ki čas in z njim vprašanje, kam naj jo bruhne naša hribovska družina. Zadnji bojni posvet se je vršil v krčmi „pri Katerniku“. Da je bil dnevni red zelo obširen, je razvidno iz zapisnika, ki ga je pisala Katernikova natakariča. Ker smo vse točke dnevnega reda izčrpali na licu mesta, smo postavili še dodatne točke, kar je tudi razvidno iz zapisnika. Zaradi tega se je posvet končal v poznih nočnih urah, ko nas je Katernik brcnil na cesto. Tudi to je razvidno iz zapisnika, ki pa ga ni pisala Katernikova natakariča, ampak dežurni miličnik. Kljub rednim, dodatnim in izrednim točkam dnevnega reda, se je posvet končal z velikim primanjkljajem v naših žepih, kar je spet razvidno iz obeh zapisnikov. Rezultat pa je bil naslednji:

Zgodaj zjutraj se nas je zbralo na zbirnem mestu 6 goram zapisanih norcev. Posedli smo v dve leteči pločevini – bili sta bolj pločevini, kot leteči – in se odpeljali v Tolmin. Tam smo pločevini spravili v hlev, opravili v bližnji trgovini še zadnje nakupe in z avtobusom odbrzeli proti Bovcu. Vsi smo težke nahrbtnike spravili v prostor za prtljago, le Brane ga je odnesel s seboj na avtobus. Zakaj je to storil, smo ugotovili že med vožnjo. Po avtobusu so se jele širiti rajске vonjave. Zadišalo je po Škofljici in Begunjah, vmes pa je prevladoval vonj po špiritnem gorilniku. Da je bil povzročitelj teh vonjav Brane s svojim nahrbtnikom, mi ni treba posebej omenjati. Do katastrofe pa je prišlo v Bovcu. Potniki smo se na postaji vsuli iz avtobusa, kot se vsuje plaz z Rombona. Nankrat je med ljudi planil Brane, držeč v roki stekle-

nico z odbitim dnom za vrat. Gledal pa je okrog sebe tako grdo, da bi se ga vstrašila še lastna mati. Ljudje, ki so mislili, da Brane nekoga išče, s katerim bo obračunal z odbito steklenico, so se pri priči razbežali. Njihov strah pa je bil odveč, ker je Brane gledal okrog sebe tako grozovito samo zato, ker se mu je na avtobusu razbila steklenica z žganjem.

Iz Bovca smo jo mahnili proti Čezsoči, kjer smo poiskali staro stezo, ki se vzpenja proti planini Golobar. Steza vodi med starimi bukovimi gozdovi enakomerno navzgor. Bukve so tukaj krivenčaste in grčave, da bolj ne morejo biti. To je posledica tal, hudih zim in silovitih viharjev, ki gospodarijo po teh krajih. Globoko pod nami je zarezana soteska Slatenik. Nad njo se dvigajo strmi in poraščeni grebeni Polovnika. Ob poti stoji nekaj zapuščenih senikov. Prečkamo velik udor, kjer se je pred leti utrgal zemeljski plaz in zbobnel v Slatenik. Udor pa je iz leta v leto večji. Ob nalivih namreč voda neusmiljeno odnaša zemljo, grušč in kamenje s seboj v dolino. Pri studenčku smo počivali. Brane je nekaj stikal med koreninami debele bukve in glej ga šmenta! Na dan je privlekel staro zarjavelo bombo, katero je nekdo, kdo ve zakaj, skrnil med korenine. To je še dediščina soške fronte, ki je potekala po teh krajih. Da je Brane našel bombo, to pa je že nekaj! Pokaži mu star zarjavel izstrelek, ki je ostal še od 1. vojne in bodi prepričan, da ga ne bo spoznal. Kje pa! Takoj ti bo zdeklamiral, katera vojska ga je uporabljala, kaliber, iz kakšnega orožja je bil izstreljen, da, še celo kraj in leto izdelave. Če mu daš kak zanimiv kos orožja,

je to isto, kot če nahraniš lačnega. Nekoč smo stikali po okolici Krna. Brane je imel najmanjši nahrbtnik, vendar pa tako težak, da ga je komaj dvignil od tal. Ko smo mu ga pretipali, je bilo kaj videti. V njem je bilo za celo kovačijo raznih drobcev granat, izstrelkov, bomb, puškinih delov . . . Menda mu doma sploh ni treba beliti, ker ima vse stene prekrte s takšno navlako.

Prilezli smo do lovske kočice, ki je bila zaprta. Tu smo si privoščili daljši počitek, natočili vode in se odpravili naprej na planino Golobar. Tu smo zmetali nahrbtnike na kup in se po bukovem gozdu povzpeli na Javoršček. Tu smo hodili po sami frontni črti. Na grebenu je vse polno strelskih jarkov, bunkerjev in utrd. Z vrha je lep razgled proti Kaninu, Rombovu in Bavškemu Grintovcu. Tik pod vrhom smo srečali dva nemška planinca. Franc se je spustil z njima v živahen razgovor. Pri priči so se razumeli in tudi domenili za pot in podobne reči. Samo, Franca so tisti dan še tri ure bolele roke.

Na planini Golobar smo si zopet nalužili mučilne naprave na ramena in odšli kar po celem navzgor. Sredi planine stoji skromen spomenik okrog štiridesetim partizanom, ki so padli v borbi z Italijani zaradi izdajalstva. Vzpenjali smo se po frontni črti. To linijo je branila avstrijska vojska, v kateri je služilo mnogo Slovencev. Fronta je potekala od Golobarja po grebenu do vrha Srednja špica. Tudi ta greben je ves prevotljen z vojaškimi objekti. Steza pa, če so kdaj sploh bile, je že zdavnaj poglodal zob časa. Hoja je bila zelo naporna. Prebijali smo se skozi gosto podrast in grmovje, čez podrto drevje, preko strelskih jarkov, mimo previsnih sten . . . Ko smo prilezli iz gozda, pa smo zašli še med kraške vrtače in škraplje. Da je bila mera polna, smo se znašli še v ruševju. Kaj se pravi med gostim ruševjem prodirati navzgor, ve samo tisti, ki je to že izkusil. Tu smo na redkih golih zaplatah med ruševjem naleteli na zrele borovnice. Zelo so nam teknile. Ko smo se končno izkobacali iz ruševja, smo naleteli na staro mulatero, ki smo ji sledili navzgor. V strminah Srednje špice smo opazili dva velika gamsa, ki sta se mirno pasla. Ko smo ju zmotili, sta zlezla po skalovju in izginila za grebenom. Še nam se je vrtelo v glavah, ko smo ju opazovali, kako z lahkoto sta premagovala prepadne strmine. Prav neverjetno je, kaj vse zmorejo te gorske koze.

Više zgoraj je mulatera izginila, strmina pa je pokazala zobe. Zlezli smo v gruščnat žleb in se po njem prebili na sedlo med Hudim vrhom in Srednjo špico. Ta žleb je bil kar malce nevaren, ker se nam je prožilo kamenje. Na sedlu je izgledalo, da ne bo šlo več naprej. Vendar smo odkrili staro mulatero, ki je izginila za robom. Sledili smo ji in kmalu nas je pri-

peljala v drugo sedlo, ki se nahaja pod vrhom Lipnik. Ker se je jela spuščati noč, za seboj pa smo imeli naporen dan, smo se začeli pripravljati na bivač. Odkrili smo ravno travnato površino, kjer je nekoč očitno stala vojaška baraka. V bližini je bilo nekaj bunkerjev, izklesanih v živo skalo, kamor bi se lahko zatekli, če bi ponoči začelo deževati. Zato smo se odločili, da prespimo kar na travnati ravnini. Boljšega mesta res ne bi mogli najti. Trava je bila nizka, a gosta in mehka. Na njej se spi kot v jaslicah. Krog in krog so bile razmetane velike skale, tako da smo bili zaščiteni tudi pred vetrom. V bližini smo našli lesene ostanke vojaških barak. Znosili smo jih na kup in že je veselo zaplapolal ogenj. Spravili smo se k večerji. Na dan so priromale klobase, salame in siri, nekateri so si med ognjem celo cvrtili slanino. Večerja je bila dobro začinjena, zato jo je bilo treba zaliti. Tedaj pa se je izkazalo, da smo že zdavnaj popili vse vodo in sokove. Edina tekočina, ki smo jo premogli, se je nahajala v Rudijevi čutarici. Popoldne je namreč našel v neki vrtači zaplato snega, ki ga je naphal v čutarico. Takega smo sedaj topili ob ognju in vodo pili po kapljicah. Seveda je Brane to vodo splaknil z obilnim požirkom žganja. Zmeraj je trdil, da je voda še za čevelj slaba. Medtem smo žejni zlezli v vreče in se pripravili na spanje. Ali je še kaj lepšega, kot takle bivak pod milim nebom nekje v samotnih gorah? Večer je topel in tih, sliši se samo prasketanje ognja in šumljanje lahnega vetriča med skalami. Tu in tam zmoti tišino padajoče kamenje. Ti pa ležiš v dišeči gorski travi, zaviti v toplo spalno vrečo in strmiš v jasno nebo, vso posuto z rajdam zvezd. Ogenj dogoreva, tebi pa se zapirajo oči in še sam ne veš, kdaj se preseliš v deželo sanj.

Sredi noči pa je bilo konec romantike. Prebudili so me grozoviti šumi in glasovi. Najprej sem mislil, da zavija vihar med skalami, vendar je bila noč topla in mirna. Potem sem ves v strahu pomislil, da nas je napadla tolpa sestradanih volkov. Šele, ko sem se dodobra prebudil, sem ugotovil, da te peklenske glasove delajo moji prijatelji. Drgnili so drug čez drugega kot za stavo. Najprej je zažgal Franc, Brane mu je pritegnil, Rudi je povišal in to bi se še nekako skladalo, če ne bi Tone in Branko skakala „čez“ in svojimi krepkimi potegljaji pokvarila vso ubranost. Tako so našagali do jutra toliko drv, da bi jih lahko kurili vso zimo. Seveda pa so me tovariši zjutraj iapadli, da sem ponoči napravil toliko drete, da bi iz nje lahko spletel debelo vrv. Le kako morejo tako lagati! Da bi jaz smrčal? Jaz nisem nič slišal in pika!

Zgodaj zjutraj smo pospravili tabor in se zagrizli v strmino poti vrhu Lipnika. Spet so nas spremljale vojaške utrdbe in bunkerji, vklesani v živo skalo in obrnjeni proti Krnovemu grebenu, kjer je potekala italijanska frontna linija. Med skalami so ležali drobci granat, čelade, naboji in druga vojaška krama. Lahko si mislite, kakšen opravek smo imeli, da smo Braneta brez zastojev spravili naprej. Vrh Lipnika se je pričel ozek greben spuščati navzdol. Pobrali smo jo po njem, saj drugega nismo mogli, ker so na obeh straneh zijali prepadi. Greben je postal čedalje ožji in čedalje bolj strm. Nazadnje smo prišli do desetmeterskega skoka, ostrega kot britev. Na obeh straneh so se poganjale v globino stometerske stene. Odločili smo se za umik. Odšli smo nazaj v tabor in preudarjali, ali naj se vrnemo na Golobar, ali pa sestopimo v Lepeno. Zmagala je druga smer. Tik pod našim bivakom smo opazili sle-

dove mulatere, ki so vodili navzdol. V dolino se je spuščala široka travnata planjava, ki se je niže doli zožila v grapo. Spodaj ob vodi smo videli travnike in nekaj kmetij. Ker nas je že prej pestila žeja, smo se odločili, da jo po najkrajši poti pobereemo v dolino. Sprva je sestop izgledal dokaj nedolžno. Spuščali smo se po travnati strmini vedno niže. Pobočje pa je postajalo vse bolj strmo, počasi se je zožilo v ozko grapo. Spuščali smo se po njej, dokler nam ni poti zaprla visoka skalna pregrada. Ne levi strani so se vrstili prepadi, zato smo zlezli iz grape na desno stran. Tudi tam smo zašli nad prepade. Preostal nam je še ozek gozdnat jezik, ki se je spuščal med grapo in prepadi navzdol. Bil pa je tako strm, da na nekaterih mestih ni šlo več naprej. Veliko časa smo porabili za iskanje prehodov. Povrhu vsega je pritisnila vročina, da je od nas kar teklo. Mi pa že od prejšnjega dne brez vode. Stvar je še poslabšal pogled v dolino, kjer smo lepo videli teči zeleno in hladno Lepenjico. Izgledalo je, da je do nje le še par minut, v resnici pa je bila oddaljena še nekaj težkih in žejnih ur. Nikakor se nismo mogli rešiti prepado. Nazadnje smo zašli v past, iz katere ni bilo izhoda. Že smo se pripravljali, da se vrnemo, od koder smo prišli, ko smo vendarle na drugi strani odkrili prehod. Pri spuščanju v grapo se je nekemu pod nogami sprožila skala, velika kot kravja glava.

Še dobro, da mi je priletela na nahrbtnik in sem jo odnesel brez praske. Škodo pa je utrpel nahrbtnik, kateremu je odtrgalo naramnico. Najbolj pasje je bilo pri prečenju iz grape v levo pobočje. Tukaj je Brane obljubil, da bo zmolil tri očenaše, če pride v dolino. Ko je bil izven nevarnosti, je na svojo obljubo seveda pozabil. Pri počitku v prečnici se mu je izmuznil daljnogled in se s torbico vred zakotalil v globino. Menili smo, da je daljnogleda škoda, pa je rekel, da bi vrgel še tri daljnogleda za prvim, če bi jih imel, samo da se reši iz prepado. No, končno smo se jih res rešili. Seveda pa vseh težav še ni bilo konec. Svet se je sicer malo položil in odprl, obiti pa smo morali se precej skokov, žeja nas je mučila vedno bolj, sonce je žgalo neusmiljeno. Niže spodaj smo v zatrepu našli zaplato snega, od katerega je kapljalo. Raztegnili smo šotorsko krilo, polovili kapljice v čutaro in se napili vode, da nam je v želodcih kar klokotalo. Tudi Brane je takrat spremenil mišljenje o vodi in čevlju. Končno smo le dosegli dolino. Še slaba urica hoje in bili smo pri domu Klementa Juga v Lepeni, kjer smo si temeljito privezali duše in se odpočili.

Kako se je naš pohod nadaljeval, boste izvedeli v nadaljevanju.

Matevž Pečelin

BRANKU V SLOVO

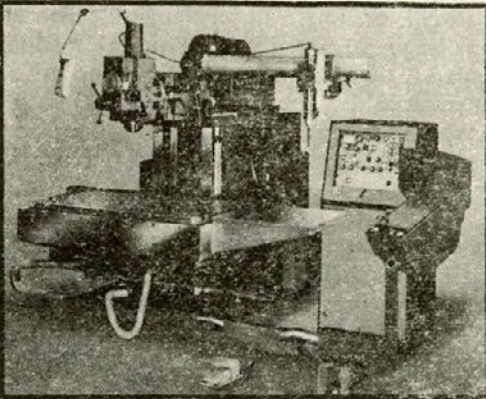
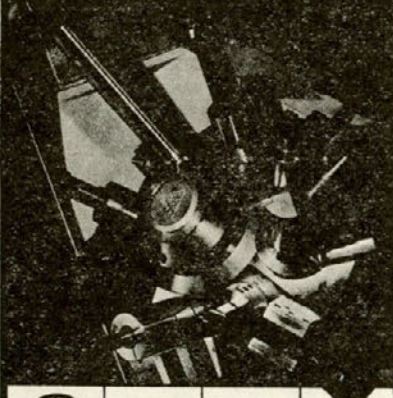

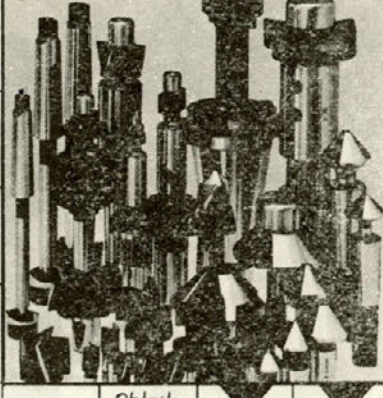
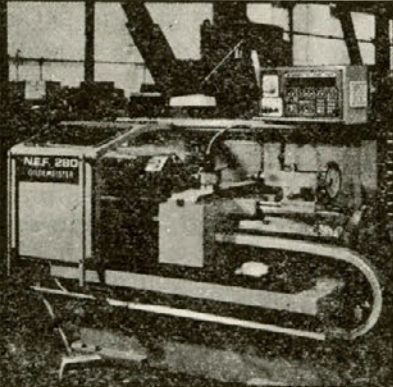
V človeškem srcu
čuj, usode se rode
kot zvezda so svetle
kot reka odhite.
(Murn)

Bil je dan enak drugimi, a vendar za nas Kladivarce in za mnoge druge, je bil to dan poln tesnobe. Izvedeli smo žalostno novico, BRANKA KENDA ni več med nami. V četrtek, 9. 9. 1982 je ugasnilo njegovo mlado življenje.

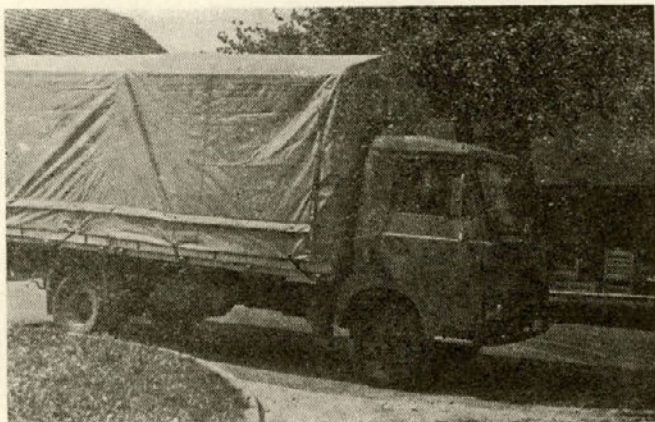
Branko se je rodil 4. 12. 1959. Po osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Žireh, se je odločil za poklicno šolo in jo tudi uspešno končal. Nato se je zaposlil v Kladivarju kot vzdrževalec, a življenska sila in težnja po znanju sta ga gnali naprej. Odločil se je, da se bo izobraževal, zato je ob delu obiskoval še strojno tehnično šolo v Škofji Loki. Toda državljanska dolžnost ga je klicala in še pred zaključkom šole je odšel v vojsko. Vrnil se je poln načrtov, zamislil in življenskega elana ter se zopet zaposlil v Kladivarju, ki ga je imel rad. Takoj se je aktivno vključil v DPO in organe samoupravljanja v DO. Hotel je živeti, hotel delati in postati eden izmed mnogih dobrih in zavednih članov naše družbe. Vsi smo mu zaupali in trdili, da bo Brane zmogel marsikaj. Izvolili smo ga za sekretarja mladine v Kladivarju, saj smo bili

prepričani, da bo s svojo vedrostjo ter dobrim zgledom dobro vplival tudi na ostale mladince. Bil je tudi član ZK. Imeli smo ga radi. Nikdar se ni pritoževal in razburjal. Življenje je sprejemal tako kot je bilo in nihče ni slutil, da se v njegovem srcu nabirajo temni oblaki, ki bi ga utegnili prekriti in pokopati za vedno. Ne, Branka nismo poznali s te plati, saj je njegov nasmejani obraz govoril drugače. Toda usoda je kruta in našemu mlademu delavcu ni prizanesla. Tedaj, ko bi bilo lahko najlepše, ko bi njegova življenska pot zacvetela v vsem sijaju, se je Brane zapletel v mrežo težav, iz katere ni našel prave poti. Našega prijatelja in dobrega, vestnega sodelavca, ki je rad priskočil na pomoč vsakemu in ob vsaki priliki, ni več. Toda, kot zaide sonce za goro in pusti za seboj zarjo, ki žari in se razlega še pozno v večer, tako bo tudi za Brankom v naših srcih svetel spomin, ki ne bo ugasnil.

Sodelavci

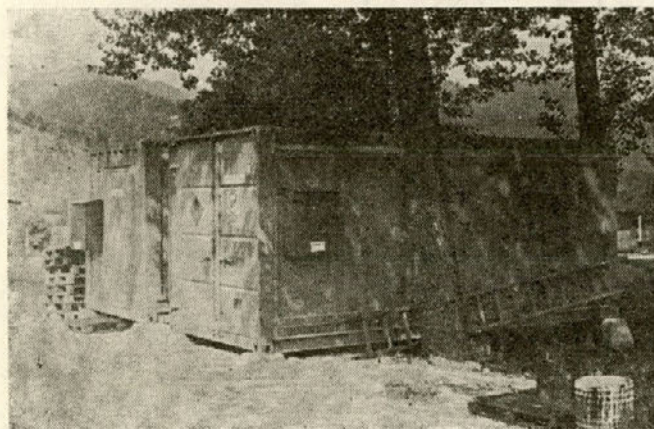
Sestavi in risal C. Kacin	Vodna žival	Pripadnik Iberoy	Katran	Pokrajina ob Radeč. mor.	Vodni vreten- čar	Tuje žen. ime	Slov. telova- dec (Miro)	Glasbe- nik Berto ncelj	
Žitorodna rastlina									
Prebivalec Absinije									
Bolezen zaradi enolične prehrane									
100m ²			Skupina osebkov					Edi Mlinar Izpušilec, opustitev	kradljivec Češka pritrdilnica cey (olmače)
		Bikobor- čvo kopje	Izdolovalec rolet Janež						
	Pančvo					Italijan. mesto			
	Naš izdelek					Doktor			
	Nemški filozof kovinsko vezivo								
	Orožje čebele	ton, zven M. ime					Ivan Rupnik Hči Ojalpa in Jokaste		
Plod hrasta						Mesto v Arizoni			
Ena od devetih gr. muz						Gorovje na Tibetu Prašiček na žaru			
livec, lijak			Rotacija (okr.) Nejko Podobnik				Ivan Tavčar Pripomoček za ribolov		Oblak Tone Dolina pod Triglav
Človek z velikimi očmi				Pevka Haberl Krap brez k					Ronald Reagan
					Otok v vzh.-sib. morju			Prebivalec Andov Kazalni zaimek	Andrej Naglič
					Predirljivost, predornost				
					zlati jabolko				Nedelaven

ZANIMIVOSTI IZ DO

Boljši in varnejši vozni park

Zaradi obrabljenosti in drugih potreb DO po vozilih, je bilo potrebno izboljšati vozni park. Po sklepu DS in sprejetem investicijskem letnem planu, smo pri Slovenijaavtu in IMV Novo mesto zamenjali avtomobile staro za novo. Namesto kamiona TAM 2001 smo že dobili kamion Zastava 650 AD s 5,5 tonami nosilnosti, novo katrco in čakamo še dve Ladi kombi, od katerih bo ena služila za potrebe servisa. Wartburg karavan bomo namesto IMV kombija uporabljali za potrebe nabave.

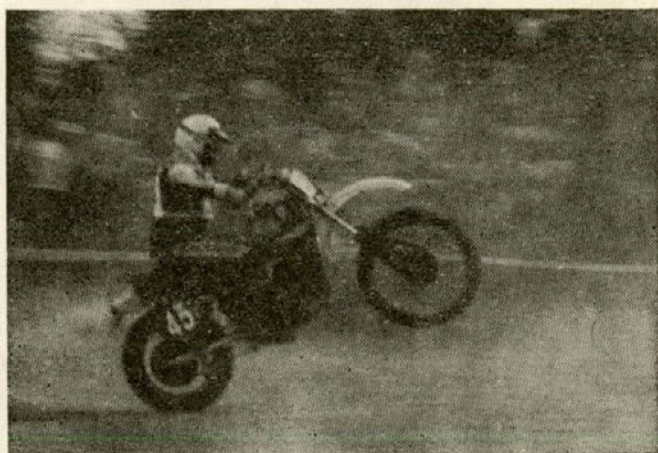

Skladiščni kontejnerji

Na zahtevo republiškega požarnega inšpektorja po ureditvi skladišča za vnetljive snovi, smo kupili dva tipiska skladiščna kontejnerja za skladiščenje olja, barv, lakov in razredčil. Za nakup smo se odločili zato, ker v doglednem času ne moremo zgraditi ustreznih prostorov. Kontejnerji so dosti cenejši in ogrevani, kar zelo ustreza tehnološkim zahtevam tudi v zimskem času. Tudi požarna in ekološka varnost sta zadovoljivi.

Motokros

22. avgusta je bilo na Breznici republiško prvenstvo v motokrosu v kategoriji 250 ccm. Prireditev je odlično uspela, zato pa ima prav gotovo zasluge tudi naša DO, ki je prevzela pokroviteljstvo nad dirko.

Ciril Kacin

KADROVSKE NOVICE

V času od 1. 7. 1982 do 31. 8. 1982 so delovno razmerje z delavci naše DO sklenili:

Peter Pagon, strojni ključavničar – vzdrževalec II
Andej Seljak, NK delavec – čistilec
Martin Jereb, električar – monter HK II
Ana Bogataj, ekonomski tehnik – pripravnik
Niko Mur, strojni tehnik – pripravnik
Božidar Mrak, orodjar – orodjar II
Mitja Galičič, orodjar – brusilec, ostrilec orodja
Miran Rihtaršič, strojni ključavničar – izdel. orient. II
Ivo Radej, električar – električar HO II
Marjan Seljak, strojni ključavničar – monter HO II
Roman Istenič, strugar – strugar I, II

Iz JLA so se vrnili:

Branko Vončina, elektrotehnik – končni kontrolor

Delovno razmerje je prenehal:

Stane Demšar, strojni ključavničar – frezalec II
Trenutno je v naši DO Kladivar Žiri zaposleno 250 delavcev.

POROČILI SO SE

Ivan Rupnik, Roman Mravlje, Milan Demšar
Iskreno čestitamo!

Janez Vidmar

- TI SI GASILEC, PA POVEJ KJE IMATE
V KLADIVARJU OPREMO V PRIMERU POŽARA?
- TO NAJ TE NIKAR NE SKRBI. POGLEJ
IMAMO JO VEDNO PRI SEBI.

**„Kladivar“ je glasilo KLADIVARJA,
tovarne elementov za avtomatizacijo Žiri, Dobračeva-s p.o.**

Ureja ga odbor za obveščanje:

člani: Marija Žakelj, Matevž Pečelin, Marko Pagon
Ciril Kacin — glavni urednik
Franc Temelj — odgovorni urednik
Marjan Poljanšek — predsednik

Izhaja dvomesečno, naklada 300 izvodov

Tisk: Embalažno grafično podjetje Škofja Loka